

5 באוגוסט 2012

לכבוד
רו"ח (עו"ד) עדי טל
מנהלת המחלקה המקצועית
רשות ניירות ערך
רח' כנפי נשרים 22
ירושלים 95464

א.ג.ב.,

הנדון: פניה מקדמית - אי פגיעה באובייקטיביות מבקר הפנים של חברה ציבורית שהערכת שווי של נכסים עיקריים שלה מבוצעת על ידי מעריך שווי לאחר שפעילותו מוזגה לאחרונה למשרד בו מבקר הפנים שותף

רקע

החל מחודש אוקטובר 2011 ועד לימים אלה שימש אחד השותפים במשרד בריטמן אלמגור זהר ושות' ("הפירמה") כמבקר הפנים של חברת סאנפלאואר השקעות מתחדשות בע"מ ("החברה"), חברה ציבורית נסחרת העוסקת בתחום האנרגיה המתחדשת ונדל"ן מניב.

החברה מקבלת, מעת לעת, וקיבלה גם בעבר שרותי הערכת שווי מחברת טריגר פורסייט בע"מ ("טריגר פורסייט") המתייחסים בעיקר לפרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת, שבחלק מהם מחזיקה החברה בשותפות עם אחרים.

בתחילת יוני 2012 הושלמה רכישת השליטה בטריגר פורסייט על ידי הפירמה.

בעקבות הליך המיזוג כאמור לעיל ולאור העובדה שהחברה נדרשה, עבור דוחות יוני 2012, לביצוע עבודה ע"י טריגר פורסייט, הועלתה על ידי החברה השאלה האם ביצוע העיסקה האמורה עלול להביא לפגיעה באובייקטיביות של מבקר הפנים של החברה במידה והחברה תמשיך לקבל את שני השרותים הנ"ל. עמדת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים, הינה שלצורך קבלת תשובה לשאלה זאת נדרשת פניה לרשות ניירות ערך לקבלת עמדתה בסוגיה דלעיל.

נוכח העובדה שמועד השימוש לראשונה בעבודה המבוצעת ע"י טריגר פורסייט ו/או בהערכות השווי על נכסי החברה ליום 30 ביוני 2012 המבוצעות ע"י טריגר פורסייט ("הערכות השווי"), על ידי חברה בת של החברה וחברה ציבורית אחרת ששותפה בנכסים אלה, צפויה כבר בימים הקרובים, וזאת טרם פנייתנו דנא לרשות לקבלת עמדתה, הוחלט כי הפירמה תתפטר מתפקידה כמבקר פנים של החברה, על מנת למנוע היווצרות מצב של ניגוד עניינים פוטנציאלי כלשהו, אף אם הוא לכאורה. ביום 31 ביולי 2012 נשלח לחברה מכתב התפטרות כאמור.

היות ועמדת הפירמה הינה כי האובייקטיביות הנדרשת ממבקר פנים אינה נפגעת במצב הדברים המתואר לעיל, אנו פונים אליכם בפנייה מקדמית לקבלת עמדתכם בסוגיה דלעיל, אשר למיטב ידיעתנו הינה שאלה שטרם הועלתה לפתחכם עד כה.

משרד ראשי - תל אביב	משרד רמת-גן	משרד ירושלים	משרד חיפה	משרד באר שבע	משרד אילת
מרגל עזריאלי 1	הרקון 6	שרי ישראל 12	נועליה והשחרור 5	פארק תעשיונו עומר	המרכז העירוני
תל אביב, 67021	רמת-גן, 52521	ירושלים, 94390	ת.ד. 5648	בניין 10, ת.ד. 1369	ת.ד. 583
ת.ד. 16593			חיפה, 31055	עומר, 84965	אילת, 88104
תל אביב, 61164					
טלפון: 03-6085555	טלפון: 03-7551500	טלפון: 02-5018888	טלפון: 04-8607333	טלפון: 08-6909500	טלפון: 08-6375676
פקס: 03-6094022	פקס: 03-5759955	פקס: 07-5374173	פקס: 04-8672528	פקס: 08-6909600	פקס: 08-6371678
info@deloitte.co.il	info-ramatgan@deloitte.co.il	info-jer@deloitte.co.il	info-haifa@deloitte.co.il	info-beersheva@deloitte.co.il	info-eilat@deloitte.co.il

ככל ותשובתכם תתאם את עמדתנו ותינתן תוך זמן סביר, אנו נפעל להתמודד בשנית על משרת מבקר הפנים בחברה, בה כיהנו תקופה קצרה יחסית. האמור הינו על דעת החברה.

השאלות הנבחנות

האם האובייקטיביות הנדרשת ממבקר הפנים של החברה נפגעת בעקבות רכישת השליטה בטריגר פורסייט על ידי הפירמה בה שותף מבקר הפנים של החברה.

הניתוח המפורט במכתבנו זה להלן, יבחן את השאלה מנקודת מבטו של מבקר הפנים, דהיינו, האם האובייקטיביות של מבקר הפנים נפגעת מהעובדה שטריגר פורסייט משמשת כמעריך השווי של נכסים מהותיים של החברה.

מסקנתנו אודות השאלה שנבחנה הינה, שבכפוף לכללי התנהגות מסוימים האובייקטיביות הנדרשת ממבקר הפנים אינה נפגעת.

ניתוח החקיקה בישראל

האובייקטיביות הנדרשת ממבקר פנימי בישראל הינה בגדר דרישה כללית שאינה מוגדרת באופן ברור על-ידי מערכת תקנות וכללים כתובים. זאת בניגוד למערכת כללים ותקנות מאד מפורטת בתחום אי תלות רואה החשבון המבקר. יחד עם זאת, קיימים סעיפים כלליים בחקיקה בישראל מהם ניתן ללמוד על כוונת המחוקק באשר ליישום של עקרון האובייקטיביות של המבקר הפנימי.

סעיף 146(ב) לחוק החברות התשנ"ט – 1999 ("חוק החברות") קובע כי "לא יכהן כמבקר פנימי בחברה מי שהוא בעל ענין בחברה, נושא משרה בחברה, קרוב של כל אחד מאלה, וכן רואה החשבון המבקר או מי מטעמו." על פי הוראות הסעיף הנ"ל, לא נראה שקיימת מניעה בהעדר קיום המצבים שצויינו בסעיף, למנות לתפקיד מבקר פנימי גורם חיצוני המספק שירותים נוספים לחברה, כאשר מדובר בשירותים נוספים שנתינתם אינה פוגעת באובייקטיביות של המבקר הפנימי או יוצרת לו מצב של ניגוד ענינים, וכאשר מכלול התפקידים והקשרים של אותו גורם עם החברה אינם מגיעים לכדי מצב שאותו גורם ייחשב כבעל עניין או נושא משרה בחברה, הגדרות, אשר בהחלט לא מתקיימות במקרה שבנדון.

סעיף 147 לחוק החברות קובע כי "על המבקר הפנימי יחולו הוראות סעיפים 8 עד 10..... לחוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב–1992, כפוף ליתר הוראות פרק זה, ובשינויים המחויבים לפי הענין." סעיף 8(א) לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב – 1992 קובע כי "מבקר פנימי לא ימלא, בגוף שבו הוא משמש מבקר, תפקיד נוסף על הביקורת הפנימית, זולת תפקיד הממונה על תלונות הציבור או הממונה על תלונות העובדים, ואף זאת – אם מילוי תפקיד נוסף כאמור לא יהיה בו כדי לפגוע במילוי תפקידו העיקרי."

למיטב הבנתנו אין במתן שרותי הערכת שווי שהינם שירותים הניתנים לחברה אד הוק, לפי דרישה, כדי להפוך את נותן השרות, או הפירמה שהוא פועל מטעמה, לבעל תפקיד בחברה. בהעדר הגדרה ספציפית בחקיקה ל"בעל תפקיד בחברה" אזי לכאורה הכוונה היא ל"אחראי לפונקציה בחברה", הגדרה אשר באופן ברור אינה מתקיימת במקרה הנדון.

לאור האמור לעיל, אין לדעתנו מניעה להמשיך, כפירמה ובאמצעות טריגר פורסייט, במתן שני שירותים אלו במקביל לחברה.

ניתוח הכללים הבינלאומיים

כאמור, עקרון האובייקטיביות הנדרשת ממבקר פנים בישראל אינו מוגדר באופן מפורט במערכת תקנות וכללים. משכך, פנינו לכללים המפורטים יותר של לישכת מבקרי הפנים הבינלאומית.

סעיף 1100 ל- Attribute Standards של ה- Institute of Internal Auditors קובע כדלקמן:

1100 – Independence and Objectivity - The internal audit activity must be independent, and internal auditors must be objective in performing their work.

הכללים הבינלאומיים כוללים גם פרשנות לנ"ל כדלהלן:

Independence is the freedom from conditions that threaten the ability of the internal audit activity to carry out internal audit responsibilities in an unbiased manner. To achieve the degree of independence necessary to effectively carry out the responsibilities of the internal audit activity, the chief audit executive has direct and unrestricted access to senior management and the board. This can be achieved through a dual-reporting relationship. Threats to independence must be managed at the individual auditor, engagement, functional, and organizational levels. Objectivity is an unbiased mental attitude that allows internal auditors to perform engagements in such a manner that they believe in their work product and that no quality compromises are made. Objectivity requires that internal auditors do not subordinate their judgment on audit matters to others. Threats to objectivity must be managed at the individual auditor, engagement, functional, and organizational levels.

מהאמור לעיל אנו למדים: (1) על המבקר הפנימי להיות אובייקטיבי, לא להיות נתון לדעות מוקדמות ולא להיות מושפע על ידי גורמים אחרים שייפגעו ביכולתו לקבל החלטות באופן עצמאי על פי ראות עיניו ומבלי להתפשר על איכות עבודתו, (2) חובה שתהיה גישה ישירה למבקר הפנימי להנהלה הבכירה ולמועצת המנהלים (אפשר בערוצים מקבילים), ו- (3) איום לכשעצמו אינו פוסל את המבקר הפנימי, אלא, דורש מענה הולם להתמודדות איתו.

הכללים מגדירים את האובייקטיביות האישית הנדרשת ממבקר פנימי כלהלן:

1120 – Individual Objectivity - Internal auditors must have an impartial, unbiased attitude and avoid any conflict of interest.

בנוסף לנ"ל, על המבקר הפנימי להימנע מניגודי עניינים. הפרשנות לאמור היא:

Conflict of interest is a situation in which an internal auditor, who is in a position of trust, has a competing professional or personal interest. Such competing interests can make it difficult to fulfill his or her duties impartially. A conflict of interest exists even if no unethical or improper act results. A conflict of interest can create an appearance of impropriety that can undermine confidence in the internal auditor, the internal audit activity, and the profession. A conflict of interest could impair an individual's ability to perform his or her duties and responsibilities objectively.

יצוין שכל הדרישות הנ"ל לגבי העדר ניגודי עניינים ופגיעה באי תלות ובאובייקטיביות, מתקיימות בעניינינו. עמדה זו מקבלת משנה תוקף לאור העובדה שבשנה הנוכחית ובשנה הקודמת תוכנית הביקורת הפנימית כללה נושאים תפעוליים בלבד שכלל לא נגעו באופן ישיר או עקיף בנושאים הקשורים להערכות שוויון, כך שאין סיבה ממשית לחשוש שהשירות של הערכת שוויון יהיה בו כדי להשפיע על עבודתו של המבקר הפנימי או שהוא יאלץ להביע דעתו בשאלות הנוגעות לעבודת מעריך השוויון. יתרה מכך, כמענה לאיום פוטנציאלי באובייקטיביות של מבקר הפנים, הפירמה תתחייב מראש כלפי החברה שנושאים הקשורים להערכות השוויון לא יבדקו על ידי מבקר הפנים ונושא זה יטופל, במידה ויעלה הצורך בכך בעתיד על ידי גורם אחר. בהקשר זה נציין כי, למרות מאמציו לא הצלחנו לזהות מצב בו ניתן להגדיר קיום של ניגוד עניינים כלשהו, אף לכאורה, במצב האמור בפרט בהתחשב באמור לעיל ובמענה הניתן לסיכון פוטנציאלי עתידי כלשהו.

נציין בהקשר זה כי הכנסת משרדנו משני השירותים יחד ומכל אחד מהם לחוד אינה מהותית בכל קנה מידה למשרדנו, עובדה נוספת המצמצמת עוד יותר סיכוי כלשהוא לקיום ניגוד עניינים.

הכללים גם קובעים שיש להימנע מביצוע שירותים נוספים העלולים לפגוע באובייקטיביות המבקר כדלקמן:

1130.A1 - Internal auditors must refrain from assessing specific operations for which they were previously responsible. Objectivity is presumed to be impaired if an internal auditor provides assurance services for an activity for which the internal auditor had responsibility within the previous year.

1130.A2 - Assurance engagements for functions over which the chief audit executive has responsibility must be overseen by a party outside the internal audit activity.

כפי שצוין לעיל, במקרה שבנדון אין שום חפיפה בין נושאי השירותים, ולכן ההוראות הנ"ל אינן רלוונטיות.

בהמשך של הכללים הבינלאומיים נאמר:

1130.C1- Internal auditors may provide consulting services relating to operations for which they had previous responsibilities.

המשמעות של תת-סעיף זה היא שמבקר פנימי יכול להעניק שירותי ייעוץ באותו נושא שבעבר התייחס אליו במסגרת עבודתו כמבקר פנים. מכאן ניתן להסיק שעל אחת כמה וכמה אין מניעה לספק שירותי ייעוץ בנושאים אחרים.

מסקנות

לאור כל האמור במכתבנו זה, מסקנתנו היא כי אין מניעה בהתאם לחוק הקיים בארץ ובהתאם לכללים הבינלאומיים להמשיך ולספק את השירותים הנ"ל במקביל. אנו סבורים כי בנסיבות העניין, הפירמה, באמצעות טריגר פורסייט, תוכל להמשיך ולספק שרותי הערכת שווי וזאת מבלי שהדבר יהווה איום על האובייקטיביות הנדרשת מהמבקר הפנימי של החברה, אשר הינו שותף בפירמה.

יחד עם זאת, על מנת למנוע חשש לאיום כאמור לעיל ולו אף בנראות, אנו נתחייב להפעיל מספר מנגנוני הגנה, כדלקמן:

(א) הפירמה לא תבצע עבודות ביקורת פנים הקשורות ישירות להערכות השווי. במידה ויווצר הצורך בכך החברה תעשה שימוש בגורם אחר לצורך ביקורת פנים בנושא ספציפי זה. הנושא יסוכם מראש עם התברה.
(ב) תתקיים הפרדה מלאה בין הצוותים הנותנים את השרותים השונים ולא יהיה ביניהם קשר כלשהו (חומות סיניות בכל הנושאים הרלוונטיים). הערכות השווי יינתנו על ידי טריגר פורסייט, ושירותי ביקורת הפנימית ימשיכו להינתן על ידי צוות נפרד שבחטיבת ה-ERS של הפירמה אשר ינוהל על ידי שותף באותה חטיבה במסגרת המינוי שלו כמבקר הפנימי של החברה.

בקשתנו

נודה לאישורכם כי נקיטת העמדה והצעדים המפורטים לעיל מקובלים על הרשות, ועצם מתן שירותי הערכת השווי על ידי טריגר פורסייט במקביל לכהונת שותף מהפירמה כמבקר הפנים של החברה אינם פוגעים באובייקטיביות הנדרשת משניהם ואינה בגדר ניגוד עינינים כלשהוא.

יצוין שבכוונתנו ליישם את הנחיית הרשות כפי שתתקבל בתשובתה לפנייה זו. אנו מודעים לכך שהפנייה ותשובת הרשות לה יפורסמו באתר הרשות.

בכבוד רב,

בריטמן אלמגור זור ושות'
רואי חשבון

Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited